

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/175/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2021200034
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zdenka Reisenauerová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:2021200034.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného vo veci žalobcu: V. H., J.. XX. N. XXXX, H. XXX XX, zastúpený: Mgr. Marcel Péli, LL.M., advokát, M. R. Štefánika 157/45 Považská Bystrica, proti žalovanému: Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Šagátová 1, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 7. januára 2021, č. GR ZVJS-633/14-2020, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S 11/2021-54 z 10. marca 2022, v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 14S 11/2021-62 z 24. marca 2022, takto

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S 11/2021-54 z 10. marca 2022 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 14S 11/2021-62 z 24. marca 2022 zrušuje a vec vracia Správnemu súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

I.
Konanie pred správnym súdom

1. Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom č. k. 14S 11/2021-54 z 10. marca 2022 v spojení opravného uznesenia č. k. 14S 11/2021-62 z 24. marca 2022 zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného č. GR ZVJS-633/14/2020 z 7.1.2021 a disciplinárny rozkaz riaditeľa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou č. 1/2020 z 2. novembra 2020 a vec vrátil prvostupňovému disciplinárnemu orgánu na ďalšie konanie. Žalobcovi priznal voči žalovanému náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Správny súd mal z obsahu administratívneho spisu preukázané, že dňa 16. septembra 2019 bol Úradom inšpekčnej služby prijatý podnet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany ohľadne podozrenia zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby, súčasťou podnetu bola aj lekárska správa z 30. augusta 2019 týkajúca sa maloletého syna žalobcu s fotografiami modrín na tele. Úrad inšpekčnej služby vykonal preverovanie výsluchom žalobcu z 25. júna 2020, na výsluch predvolal aj manželku žalobcu a ich maloleté deti, ktorí odmietli vypovedať. Zabezpečil aj znalecký posudok z 29. decembra 2019 vypracovaný znalkyňou z odboru psychológie a ďalšie dôkazy najmä hodnotenie žalobcu z jeho výkonu práce. Následne vec vedenú pod ČVS: UIS-531/OISZ-2019 podľa § 214 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok uznesením z dňa 20. júla 2020 postúpil na disciplinárne konanie riaditeľovi Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou z dôvodu, že sa nejedná o trestný čin, ale mohlo by ísť o priestupok alebo disciplinárne previnenie.

3. Žalobcovi bolo následne disciplinárnym rozkazom prvostupňového správneho orgánu uložené podľa § 53 ods. 1 písm. b) zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“) disciplinárne opatrenie zníženia platu o 9 % na dobu jedného mesiaca. Dôvodom bolo, že ako otec štyroch maloletých detí asi od marca 2019 do 30. augusta 2019 tieto deti opakovane doposiaľ nezisteným počtom niekoľkokrát trestal tak, že ich bil opaskom a nechával stáť na schodoch, kým sa neospravedlnia. Jednému z maloletých mal spôsobiť niekoľko hematómov a začervenání pokožky na rôznych častiach tela, v dôsledku čoho bol dňa 30. augusta 2019 na jednorazovom lekárskom vyšetrení. Tým sa mal žalobca dopustiť priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) a e) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej len „zákon o priestupkoch“) a tým porušil služobnú disciplínu, základné povinnosti policajta podľa § 48 ods. 3 písm. a) a n) zákona č. 73/1998 Z. z. V odôvodnení uviedol, že na činnosť príslušníka sú kladené vyššie nároky, nielen počas priameho výkonu služby, ale aj mimo nej. Vychádzal z dôkazov zabezpečených Úradom inšpekčnej služby, najmä opakovaných výpovedí dotknutých osôb a žalobcu, znaleckého posudku, lekárskej správy a z vyjadrení obsiahnutých v úradných záznamoch úradu práce. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím disciplinárny rozkaz potvrdil. Konanie žalobcu považoval za úmyselné, čo bolo preukázané z vykonaných dôkazov, najmä svedeckých výpovedí. Pokiaľ je v uznesení Úradu inšpekčnej služby uvedené, že by mohlo ísť o priestupok, žalovaný uviedol, že vyšetrovateľ ani nie je oprávnený vyvodiť záver o (ne)spáchaní priestupku príslušníka zboru väzenskej a justičnej stráže. Žalobca tvrdením: „Ja, ak som vo vážnych prípadoch veľmi výnimočne (naposledy možno polroka pred 30.08.2019) dal deťom s opaskom po zadku, tak nikdy nie v takej miere, aby mali modriny, alebo iné poranenie“ svoje konanie potvrdil. Zásada in dubio pro reo použitá nebola, nakoľko skutkový stav jasne preukázal existenciu všetkých znakov skutkovej podstaty.

4. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného preskúmal v intenciách zákona o priestupkoch a zákona č. 73/1998 Z. z. a dospel k záveru o dôvodnosti správnej žaloby.

5. Mal za to, že zo spisovného materiálu postúpeného disciplinárnemu orgánu nevyplýva jednoznačnosť preukázania skutku, ktorý je žalobcovi kladený za vinu. Vo svojej výpovedi žalobca uviedol len to, že deti fyzicky trestá, trestá ich aj manželka, dáva im rôzne tresty, čo sa týka fyzických trestov, dáva ich do kúta, občas im dá po zadku, aj opaskom, ale nikdy takej intenzity, aby im ublížil a spôsobil nejaké zranenia. Z výpovede jednoznačne nevyplýva, že by ku skutku od marca 2019 do 30. augusta 2019 malo prísť tak, ako mu je kladený za vinu. Rovnako spôsobenie hematómov a začervenania u maloletého nie je preukázané žiadnou výpoveďou svedkov. Z lekárskej správy je zrejmé, že maloletý mal na tele modriny, ale vykonané dôkazy nepreukazujú, že ich mal spôsobiť žalobca. V prípade pochybností sa aj v správnom trestaní uplatní zásada in dubio pro reo. Zo samotného uznesenia o postúpení Úradu inšpekčnej služby vyplýva, že by mohlo ísť o priestupok alebo disciplinárne previnenie, či naozaj došlo k takému konaniu, je predmetom ďalšieho šetrenia, ktorý je oprávnený vykonať nadriadený príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže. Disciplinárny orgán nevykonal ďalšie úkony, ktoré by smerovali k objektívnemu zisteniu veci, vychádzal len z predloženého spisového materiálu. Správny súd okrem toho považoval samotné rozhodnutie žalovaného za nepreskúmateľné, keď v odôvodnení tvrdenia žalobcu z jeho výpovedi považuje za priznanie viny, čo je však zo strany žalovaného zavádzajúce a ako bolo už uvedené, z dôkazov taká skutočnosť nevyplýva. Správne orgány povrchným a nezákonným spôsobom skonštatovali spáchanie priestupku zo strany žalobcu a toto tvrdenie je v rozpore s obsahom administratívnych spisov. Podľa správneho súdu tak žalovaný a prvostupňový správny orgán pochybili, keď vo veci nevykonali ďalšie dokazovanie.

II.

Kasačná sťažnosť žalovaného proti rozsudku správneho súdu

6. Proti uvedenému rozsudku správneho súdu podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietal, že správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“)]. Navrhol, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a konanie zastavil, alternatívne rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. K absencii dôkazov bez pochybností odôvodňujúcich protiprávne konanie žalobcu, žalovaný najmä poukázal na lekársku správu z 30. augusta 2019. V nej bolo konštatované, že maloletý má na tele čerstvý podliaty hematóm oválneho tvaru, pásovité začervenanie ako erytém po pomliaždení od opasku na

hornej končatine, rozsiahli červený hematóm a pásovitý erytém po údere opaskom na dolnej končatine. Poranenia boli následne zdokumentované fotodokumentáciou. Sám žalobca v úradnom zázname úradu práce č. 2019/109957 z 4. septembra 2019 pripustil incident, keď uviedol, že maloletý dostal opaskom, nešpecifikoval však počet úderov a intenzitu. Z výpovede maloletej v úradnom zázname úradu práce č. 2019/11589 z 6. septembra 2019 vyplýva, že dotknutý maloletý (jej brat) nevedel zbaliť spacie vaky, dostal po chrbte, mal takú červenú bodku a po nohe, videla to aj sestra, stalo sa to v deň, keď mali ísť k mame. Ďalší syn žalobcu vo výpovedi uviedol, že naposledy dostal spomínaný maloletý, plakal pri tom, po bitke mávajú modriny. Zo znaleckého posudku ďalej vyplýva, že dotknutý maloletý k bitke dňa 30. augusta 2019 uviedol, že to bolo po stanovačke, upratoval spacáky, dostal opaskom, bolí to, keď bije prackou. Jeho maloleté sestry uviedli, že on dostal najsilnejšiu, keď schovával spacáky, dostal remeňom, plakal. Jeho brat uviedol, že ho otec zbil, nevedel zbaliť spacáky. V závere znaleckého posudku sa uvádza, že dotknutý maloletý nemá sklon ku konfabuláciám. Z uvedeného je podľa žalovaného jasné, že maloletý utrpel poranenia spôsobené opaskom dňa 30. augusta 2019. V disciplinárnom konaní žalobcu boli spracované také závery, ktoré zodpovedajú zásadám logického myslenia a skutočnosti svedčiace o porušení služobnej disciplíny boli vyhodnotené úplne, riadnym procesným postupom a v rámci voľnej úvahy.

8. K nedostatočnému šetreniu vo veci a nevykonaniu dôkazov zo strany disciplinárnych orgánov žalovaný poukázal na § 238 ods. 1, ods. 2 a ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. týkajúce sa dokazovania. Disciplinárne orgány sa síce opierali o dôkazy, ktoré boli už zaobstarané vyšetrovateľom, čo však z hľadiska zásady voľného hodnotenia dôkazov nemôže byť posúdené ako nezákonné. Disciplinárne orgány podľa cit. zákona nemajú oprávnenie vykonávať také úkony vyšetrovania, ako majú v kompetencii orgány činné v trestnom konaní. Nebolo však ani potrebné zaobštarávať ďalšie dôkazy. Vyvodenie zodpovednosti a uloženie primeraného disciplinárneho opatrenia bolo nevyhnutné v rámci individuálnej prevencie a sledovalo sa ním najmä obnovenie služobnej disciplíny.

III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovaného

9. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného vyjadril písomne podaním zo dňa 12. júla 2022. Rozsudok správneho súdu považoval za zákonný a vecne správny. Vyslovil názor, že v jeho prípade nebol naplnený dôvod na vydanie disciplinárneho rozkazu. Použitie jednotlivých dôkazov považoval za účelové, vyhodnotené len v jeho neprospech. Tvrdil, že na základe tvrdenia uvedeného v uznesení vyšetrovateľa, že sa nejedná o trestný čin, ale môže ísť o priestupok, nemožno vydať disciplinárny rozkaz bez akéhokoľvek ďalšieho prešetrenia a vykonaného dokazovania.

10. V závere navrhol kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť a žiadal priznať úplnú náhradu trov konania.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“) dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

12. Podľa § 101e ods. 1,2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

13. Najvyšší správny súd ako súd kasačný (§ 11 písm. h) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu www.nssud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovaného je dôvodná.

14. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok správneho súdu č. k. 14 S 11/2021-54 z 10. marca 2022, ktorým zrušil rozhodnutia správnych orgánov týkajúce sa uloženého disciplinárneho opatrenia - zníženie platu o 9 % po dobu jedného mesiaca a vec vrátil prvostupňovému disciplinárnemu orgánu na ďalšie konanie.

15. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších čŕt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

16. Kasačný súd súčasne upriamuje pozornosť na to, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa druhej hlavy tretej časti SSP (§§ 194 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

17. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorých dôvodov ich ďalej neopakuje a na ne len poukazuje.

V.

Právne posúdenie kasačný súdom

18. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

19. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii

zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 ústavy) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

20. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. občan pri vzniku služobného pomeru policajta skladá služobnú prisahu, ktorá znie: „Sľubujem vernosť Slovenskej republike. Budem čestný, statočný a disciplinovaný. Svoje sily a schopnosti vynaložím na to, aby som chránil práva občanov, ich bezpečnosť a verejný poriadok, a to aj s nasadením vlastného života. Budem sa riadiť ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi. Tak prisahám!“.

21. Podľa § 47 zákona č. 73/1998 Z. z. služobná disciplína policajtov spočíva v dôslednom plnení povinností ustanovených ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnou prisahou, rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených.

22. Podľa § 48 ods. 3 písm. a) a n) zákona č. 73/1998 Z. z. je policajt povinný plniť svedomite úlohy, ktoré sú mu uložené ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj úlohy uložené rozkazmi, nariadeniami, príkazmi a pokynmi nadriadených, ak bol s nimi riadne oboznámený; plniť aj povinnosti vyplývajúce z iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

23. Podľa § 52 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. sa podľa tohto zákona prejedná aj konanie policajta, ktoré má znaky priestupku.

24. Podľa § 53 ods. 1 písm. b), ods.2 zákona č. 73/1998 Z. z. disciplinárnym opatrením je zníženie služobného platu až o 15 % na dobu najviac troch mesiacov. Ak sa policajtovi ukladá disciplinárne opatrenie podľa odseku 1 písm. b) za konanie, ktoré má znaky priestupku, nesmie prekročiť jeho úhrnná výška hornú hranicu pokuty, ktorá je za toto konanie ustanovená osobitným zákonom.

25. Podľa § 10 ods. 1 a 2 zákona o priestupkoch osobitný zákon môže ustanoviť osoby, ktorých konanie, ktoré má znaky priestupku, sa prejedná podľa osobitného zákona. Konanie osôb podľa odseku 1, ktoré má znaky priestupku, sa prejedná podľa tohto zákona, ak sa na takú osobu osobitný zákon v čase prejednávania priestupku už nevzťahuje.

26. Podľa § 49 ods. 1 písm. d), e) zákona o priestupkoch priestupku sa dopustí ten, kto úmyselne naruší občianske spolunažívanie vyhrázaním ujmu na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obvinením z priestupku, schválnosťami alebo iným hrubým správaním, sa dopustí konania podľa písmena a) alebo písmena d) na blízkej osobe alebo osobe, ktorá mu bola zverená do starostlivosti alebo výchovy.

27. Podľa § 195 SSP správny súd vo veciach správneho trestania nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak zistenie skutkového stavu orgánom verejnej správy bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci, ide o skúmanie uplynutia prekluzívnej alebo premlčacej lehoty, v ktorej bolo možné vyvodiť zodpovednosť za správny delikt, ak ide o základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku alebo Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie alebo ak ide o skúmanie, či uložený druh a výška sankcie nevybočili z rozsahu správnej úvahy orgánu verejnej správy.

28. Kasačný súd za zásadnú otázku v danom prípade považoval, či pri skutku žalobcu, tak ako bol vymedzený, bolo náležite zistené a právne posúdené naplnenie znakov skutkovej podstaty priestupku podľa § 49 ods. 1 písm. d) a e) zákona o priestupkoch. Nesporným pritom bolo, že pri posúdení spáchania priestupku správne orgány vychádzali z dôkazov vykonaných Úradom inšpekčnej služby, podnetu úradu práce ohľadne podozrenia zo spáchania trestného činu, jeho príloh a zabezpečených správ. Správny súd v rozsudku výslovne neuviedol podľa akého ustanovenia Správneho súdneho poriadku boli

rozhodnutia žalovaného a prvostupňového disciplinárneho správneho orgánu zrušené. Z odôvodnenia rozhodnutia správneho súdu vyplýva, že rozhodnutiam správnych orgánov vytkol nevykonanie ďalšieho dokazovania a nepreskúmateľnosť rozhodnutí pre ich nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Správny súd žalovanému vytkol najmä to, že sa opieral o výpoveď žalobcu z 25. júna 2020, z ktorej ale nevyplýva, že by skutok spáchal. Ďalej správny súd argumentoval aj uznesením o postúpení veci, v ktorom sa uvádza, že o priestupok len ísť môže. Podľa názoru správneho súdu medzi stranami tak ostalo sporné, či dôkazy, z ktorých správne orgány vychádzali, jednoznačne preukazujú spáchanie daného priestupku žalobcom, resp. naplnenie najmä objektívnej stránky skutkovej podstaty priestupku.

29. Správne delikty príslušníkov zboru väzenskej a justičnej stráže sú v zmysle vyššie cit. § 52 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. prejednávané podľa uvedeného zákona. Citované ustanovenie nadväzuje na § 10 zákona o priestupkoch. Ak dôjde k spáchaniu priestupku, je následne logické, že dôjde aj k porušeniu povinností policajta podľa § 48 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. Konanie o disciplinárnom previnení príslušníka zboru väzenskej a justičnej stráže je konaním vo veciach služobného pomeru, ktoré je upravené v § 231 až § 248 zákona č. 73/1998 Z. z. a jedná sa o osobitný druh administratívneho konania v zmysle § 3 ods. 1 písm. a) SSP.

30. Kasačný súd zároveň poukazuje na to, že služobné povinnosti policajta podľa § 47 a § 48 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z. sa odvíjajú od služobnej prísahy policajta. Povinnosti uložené ustanovením § 48 ods. 3 cit. zákona, ktoré žalobca porušil, sú vyjadrením princípu rešpektovania zákonov, iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ako aj rozkazov, nariadených príkazov a pokynov nadriadených. V danej súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 5Asan/3/2017 konštatoval, cit.: „zákon č. 73/1998 Z. z. poskytol vybraným skupinám štátnych zamestnancov a v nadväznosti na nich aj ich rodinným príslušníkom lepšie sociálne zabezpečenie a vyššie spoločenské postavenie, ako má väčšina pracovníkov a zamestnancov, ktorých pracovný režim upravuje Zákonník práce, resp. iné právne predpisy. Preto treba považovať za prirodzené, že na druhej strane kladie zákon vyššie podmienky profesionálneho a morálneho charakteru pre výkon služby, ktorých porušenie nekompromisne sankcionuje. To v konečnom dôsledku znamená, že zákon vyžaduje striktné dodržiavanie svojich ustanovení prísnejších ako iné zákony (napr. Zákonník práce).“

31. Kasačný súd ďalej poukazuje na to, že oprávnený orgán v konaniach vo veciach služobného pomeru postupuje pred vydaním rozhodnutia tak, aby bol presne a úplne zistený skutočný stav veci; na ten účel je povinný obstarat' si na rozhodnutie potrebné podklady (§ 233 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z.). Posudzuje rovnako dôkladne všetky rozhodné okolnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania (ods. 2). Za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi (§ 238 ods. 1). Dôkazom sú najmä výpovede, vyjadrenia osôb vrátane účastníkov konania, odborné posudky, znalecké posudky, správy, vyjadrenia a potvrdenia orgánov a organizácií, listiny, veci a obhliadka (ods. 2). Účastník konania je oprávnený navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy (ods. 3). Oprávnený orgán hodnotí dôkazy podľa vlastnej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti (ods. 4). Pri hodnotení dôkazov podľa vlastnej úvahy sa oprávnený orgán musí vyhnúť svojvôli a v rámci tejto myšlienkovvej činnosti by mal posúdiť, či ten-ktorý dôkaz bol alebo nebol získaný a vykonaný zákonným spôsobom, či je alebo nie je použiteľný v tomto type konania (či preň má alebo nemá význam) a či je alebo nie je pravdivý. Za dôkaz nemôžu slúžiť prostriedky, ktorými nemožno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi. Vzhľadom na to, že niektoré dôkazy získané v trestnom konaní je možné použiť len v tomto konaní, správne orgány musia rozlíšiť, ktoré dôkazy v konaní vo veciach služobného pomeru nemožno prevziať z trestného konania (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 321/2021, rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 14/2022). Podľa § 241 ods. 1, 2, 3 cit. zákona, prvá veta rozhodnutie musí byť v súlade s právnymi predpismi, musí vychádzať zo skutočného stavu veci a obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovení právneho predpisu, podľa ktorého bolo rozhodnuté. Ak sa v rozhodnutí ukladá povinnosť na plnenie, ustanoví sa pre ňu rozsah plnenia a lehota. V odôvodnení rozhodnutia sa uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený oprávnený orgán pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodoval.

32. Pre jednoznačné vyvodenie záveru o spáchaní priestupku, musí mať orgán verejnej správy za preukázané kumulatívne naplnenie formálnych znakov ako aj materiálneho znaku daného priestupku. Formálne znaky priestupku sú popísané vo všeobecnej a v osobitnej časti zákona o priestupkoch alebo v iných zákonoch obsahujúcich jednotlivé druhy priestupkov. Skutková podstata priestupku je tvorená súhrnom typových znakov, ktoré určujú, o aký priestupok ide a jej vymedzenie vychádza z teórie trestného práva. Jednotlivé skutkové podstaty sú charakterizované štyrmi skupinami znakov, ktoré sú uvedené v zákone o priestupkoch a v ďalších osobitných zákonoch. Medzi povinné znaky skutkovej podstaty priestupku patria objekt, objektívna stránka, subjekt, subjektívna stránka. Objektívna stránka priestupku spočíva v konaní, následku a príčinnej súvislosti medzi konaním a následkom (tzv. kauzálny nexus) a charakterizuje spôsob spáchania priestupku a jeho následok (porov. napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 23/2017). Pri správnom trestaní pritom platí, že sa má zo strany správnych orgánov dokazovať vina a nie zo strany osoby, proti ktorej sa konanie vedie, nevina. Pri strete dvoch dôkazných verzií, či rozpore medzi dôkazmi je povinnosťou správnych orgánov vo veci vykonať ďalšie dokazovanie (rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 2 Asan 3/2020). V prípade, že o existencii niektorého zo znakov skutkovej podstaty vzniknú pochybnosti a nebol preukázaný nadovšetku pochybnosť, museli by sa vykonané dôkazy posudzovať s odkazom na § 195 písm. c) a § 2 ods. 4 Trestného poriadku v zmysle zásady in dubio pro reo.

33. Dôkazy, s ktorými správne orgány v preskúmvanej veci pracovali možno označiť za nepriame. Nepriamym dôkazom je dôkaz, ktorý síce priamo nedokazuje skutočnosť ktorá je predmetom dokazovania, no dokazuje inú skutočnosť, z ktorej je možné ďalej vyvodiť informácie relevantné pre dokazovanú skutočnosť. Zatiaľ čo súvislosť medzi priamym dôkazom a dokazovanou skutočnosťou býva zrejmalá, súvislosť medzi nepriamym dôkazom a skutočnosťou, ktorá je predmetom dokazovania, bude ešte len predmetom zisťovania v priebehu administratívneho konania. Miera tejto súvislosti býva u jednotlivých nepriamych dôkazov odlišná a môže sa aj ukázať, že pôvodný dojem o spojitosti nepriameho dôkazu s dokazovanou skutočnosťou bol vyvolaný len náhodnou zhodou okolností a že tento vzťah v skutočnosti neexistuje. Pretože každý nepriamy dôkaz hodnotený oddelene (bez súvislosti s ďalšími dôkazmi) umožňuje vždy viac výkladov o svojom význame, je jeho význam určený predovšetkým jeho miestom v rade iných nepriamych dôkazov, jeho vzťahom k týmto ďalším dôkazom a jeho súladnosťou s nimi. Kasačný súd zdôrazňuje, že na preukázanie viny v zásade nie je v každom jednom prípade potrebné, aby k takýmto dôkazom pristúpili aj dôkazy priame, ktoré by jednoznačne usvedčovali spáchanie priestupku konkrétnou osobou a to konkrétnym spôsobom, no to len za predpokladu, že nepriame dôkazy nie sú medzi sebou sporné. V opačnom prípade by bolo prakticky nemožné preukázať vinu osobe, ktorá nebola pristihnutá pri páchaní priestupku resp. by neexistoval akýkoľvek iný priamy dôkaz preukazujúci spáchanie skutku. O to obozretnejší musí byť však správny orgán pri zadovážovaní nepriamych dôkazov, kedy platí, že po správnosti by mal takýchto nepriamych dôkazov zabezpečiť viac a to vzhľadom k ich sprostredkovanému vzťahu ku skutočnosti, ktorá je predmetom dokazovania. Je nevyhnutné, aby išlo o súbor nepriamych dôkazov, ktoré vytvárajú ucelený a logicky previazaný reťazec dôkazov, v rámci ktorého ani jeden z týchto nespochybňuje pravdivosť a presvedčivosť ostatných dôkazov. Výsledkom ich následného hodnotenia v spojení s ďalšími nepriamymi dôkazmi tvoriacimi systém, ktorého jednotlivé články sú v súlade medzi sebou ako aj s dokazovanou skutočnosťou, potom možno vysloviť záver o jej preukázaní (rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 5 Stk 5/2021).

34. Skutkové zistenia v danej veci preukazujú, že v uznesení z 20. júla 2020 o postúpení vec na disciplinárne konanie Úrad inšpekčnej služby ako dôvod postúpenia uviedol, že by v danej veci mohlo ísť o priestupok alebo disciplinárne previnenie. V odôvodnení konštatoval, že to, či naozaj došlo k takému konaniu, ktoré má znaky priestupku, je predmetom ďalšieho šetrenia, ktoré je oprávnený vykonať nadriadený príslušníka zboru väzenskej a justičnej stráže. Dôvodom pre nenaplnenie základných znakov skutkovej podstaty trestného činu bol nedostatok objektívnej stránky (aby podozrivý poškodeným spôsoboval fyzické alebo psychické utrpenie) a nepreukázanie príčinného vzťahu medzi konaním a následkom. Podľa § 214 ods. 1 prokurátor alebo policajt postúpi vec inému orgánu, ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania preukazujú, že nejde o trestný čin, ale ide o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom alebo iným správnym deliktom alebo by mohol byť prejednaný v disciplinárnom konaní. Uvedené postúpenie tak predpokladá náležité objasnenie veci z toho pohľadu, že sa nejedná o žiaden trestný čin, ale skutok môže byť priestupkom alebo disciplinárnym previnením (porov. judikát R 68/1980, R 11/1997). Zákon nevyžaduje, aby orgán činný v trestnom konaní zistil, že posudzovaný skutok je skutočne daným správnym deliktom. To je ponechané v právomoci oprávneného orgánu, preto

ten nie je ani viazaný právnou kvalifikáciou skutku uvedenou v uznesení o postúpení (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 6 Tdo 621/2015). Skutočnosť, že dané uznesenie o postúpení uvádza len to, že o priestupok alebo disciplinárne previnenie ísť môže, vyplýva zo zákona a konečné záväzné rozhodnutie, či skutočne bola naplnená skutková podstata priestupku, je na disciplinárnych správnych orgánoch.

35. Správny súd poukázal na to, že skutková veta v danom prípade sa skladá z dvoch čiastkových skutkov: prvý, týkajúci sa fyzického trestania maloletých detí od marca 2019 minimálne do 30. augusta 2019 a druhý, týkajúci sa priamo 30. augusta 2019 a jedného z maloletých detí.

36. Zo zápisnice o výsluchu žalobcu ako svedka Úradom inšpekčnej služby z 25. júna 2020 vyplýva, že žalobca voči svojim deťom používal fyzické tresty. Sám žalobca však poprel, že by deti v dôsledku toho niekedy utrpeli nejaké zranenia. K lekárskej správe z 30. augusta 2019 uviedol, že vylučuje, že by modriny boli spôsobené ním. Či toho dňa alebo kedy naposledy maloletého trestal opaskom uviedol, že si nepamätá. Z úradného záznamu úradu práce z 4. septembra 2019 spísaného so žalobcom vyplýva, že maloletého mal dňa 30. augusta 2019 udrieť opaskom, lebo nechcel upratať veci, nevie presne koľkokrát. Ku incidentu v daný deň sa vyjadrili aj niektoré maloleté deti v úradnom zázname úradu práce z 6. septembra 2019 a všetci potvrdili, že ich otec niekedy fyzicky trestá. Incident z daného dňa a fyzické tresty maloleté deti opísali aj v rozhovoroch so znalkyňou (znalecký posudok z 29. decembra 2019).

37. Z vymedzenia skutkovej vety je zrejmé, že v danom prípade išlo o trváci správny delikt. Ako správne poznamenal správny súd, z výpovede žalobcu z 25. júna 2020 nie je možné vyvodit' priznanie k spáchaniu skutku, ktorý mu je kladený za vinu. Fyzické trestanie v nejakej podobe však žalobcom pripustené bolo. Lekárska správa z 30. augusta 2019 vypovedá o prítomnosti hematómu a pásovitom začervenaní na tele maloletého, sama o sebe však nedokazuje, že ich spôsobil žalobca. Také konštatovanie by z nej vyplývať ani nemohlo, keďže ošetrojúci lekár nemá ani právomoc verejnomočensky takú skutočnosť ustáliť (porov. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 4 Stk 10/2021). Z úradných záznamov úradu práce a znaleckého posudku však vyplýva, že k nejakej forme fyzického trestania maloletých detí zo strany žalobcu došlo a došlo aj k nejakej bitke maloletého zo strany žalobcu dňa 30. augusta 2019. Dôkazy je pritom nutné vyhodnocovať nie samostatne, ale vo vzájomnej súvislosti. Z rozhodnutí žalovaného a prvostupňového disciplinárneho správneho orgánu pritom vyplýva, že pri vydaní rozhodnutí a hodnotení dôkazov postupovali v zmysle kritérií opísaných vyššie a relevantných ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z. a zákona o priestupkoch. Z administratívnych spisov žalovaného tiež vyplýva, že žalobca mal právo oboznámiť sa s obsahom spisu a dôkazným materiálom, ku ktorým mal možnosť sa vyjadriť, prípadne uplatniť návrhy a dôkazy. Z rozhodnutí disciplinárnych správnych orgánov ďalej vyplýva, že prihladené bolo aj na žalobcom navrhnuté dôkazy a tvrdenia, ktoré boli vyhodnotené ako špekulatívne alebo v kontexte iných dôkazov nepreukazujúce, že by k fyzickému trestaniu nedošlo. Za nepreskúmateľné rozhodnutie sa vo všeobecnosti považuje také rozhodnutie, z ktorého nemožno zistiť, ako bolo rozhodnuté, o čom bolo rozhodnuté alebo prečo bolo rozhodnuté práve tak (porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 5 Sžfk 61/2019, 6 Ssk 33/2021). Vychádzajúc z uvedeného sa kasačný súd tak nestotožnil so záverom správneho súdu v konštatovaní nepreskúmateľnosti rozhodnutí správnych orgánov.

38. Neuniklo pozornosti kasačného súdu, že z obsahu odôvodnenia rozhodnutia správneho súdu nie je ani zrejmé, ako má orgán verejnej správy v ďalšom konaní postupovať. Pokiaľ správny súd disciplinárnym správny orgánom prvorado vytýkal nevykonanie ďalšieho dokazovania, aj vzhľadom na už vykonané dôkazy v danom prípade, mal uviesť, v akom konkrétnom ohľade má byť dokazovanie doplnené.

39. Kasačný súd na záver dodáva. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia správneho súdu pôsobí zmätočne aj v tom, že správny súd vo výroku a ani v dôvodoch napadnutého rozhodnutia neuvádza konkrétne ustanovenie § 191 SSP, podľa ktorého zrušil rozhodnutia správnych orgánov. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia správneho súdu nie je jednoznačné, či za dôvod zrušenia rozhodnutí správnych orgánov v oboch stupňoch správny súd považoval nepreskúmateľnosť (správny súd zároveň ďalej ani nekonkretizoval nepreskúmateľnosť pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov) alebo aj nedostatočne zistený skutkový stav. V danej súvislosti kasačný súd poukazuje na to, že pokiaľ správny súd považuje rozhodnutie žalovaného za nepreskúmateľné, ide o samostatný dôvod zrušenia rozhodnutia a vec sa ďalej nepreskúma.

40. Vychádzajúc z uvedeného vyššie, kasačný súd vyhodnotil kasačné námietky žalovaného ako dôvodné, a tým za spôsobilé spochybníť vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, a preto podľa ust. § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) SSP napadnuté rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

41. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, posúdiť, či preskúmané rozhodnutia vyhovujú požiadavkám relevantnej právnej úpravy a ustáliť, či bolo dostatočne preukázané disciplinárne previnenie a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť.

42. Trovy konania žalobcu a žalovaného o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej.

43. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.